

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
W ZESPOLE SZKÓŁ EKONOMICZNYCH
W KALISZU**

Spis treści

I. Podstawa prawna:	3
II. Postanowienia ogólne:	4
III. Zagrożenie pożarem, wybuchem i zatruciem:	4
IV. Obecność na terenie szkoły osób niepożądanych, zachowujących się niewłaściwie lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów.	4
V. Uszkodzenie lub zniszczenie mienia szkolnego	5
VI. Kradzieże na terenie szkoły	5
VII. Niebezpieczne narzędzia, przedmioty i substancje w posiadaniu ucznia w szkole	6
VIII. Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia	6
IX. Wypadek, któremu uległ uczeń podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych oraz podczas przerw śródlekcyjnych	7
X. Udzielanie uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej	8
XI. Palenie papierosów (w tym papierosów elektronicznych) na terenie szkoły	9
XII. Na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu bądź środków psychoaktywnych	9
XIII. Informacja, że uczeń niepełnoletni spożywa alkohol lub inne środki w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji	10
XIV. Nauczyciel (inny pracownik szkoły) znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk	11
XV. Nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk	11
XVI. Akty przemocy i agresji w szkole	12
XVII. Postępowanie wobec ofiar przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie	12
XVIII. Cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych	13
XIX. Policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole	15
XX. Próba samobójcza ucznia	15
XXI. Epizod psychotyczny ucznia	17
XXII. Procedury postępowania w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym	18

I. Podstawa prawna:

1. *Ustawa z dnia 7 września o systemie oświaty (Dz. U. 2004r. Nr 256, poz.2572 ze zm.)*
2. *Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014r. poz. 191 i 1198)*
3. *Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35 póź230 z późniejszymi zmianami)*
4. *Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002r. Nr 11, poz.109 ze zm.)*
5. *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny Dz. U. 1997 nr 88 poz.553*
6. *Ustawa z dnia 26 maja 1971r. Kodeks wykroczeń Dz. U. 1971 nr 12 poz.114*
7. *Ustawa z dnia 20 marca 2004r. o pomocy społecznej Dz. U. 2004 nr 64 poz.393*
8. *Ustawa z dnia 14.06. 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego Dz. U. 1960 nr 30 poz. 168*
9. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii Dz. U. 2005 nr179 poz. 1485*
10. *Ustawa z dnia 26.10.1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. Dz. U. 2002r. Nr 11, poz.109 i Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz.473 i Nr 115,poz.793)*
11. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493)*
12. *Ustawa z 9.11.1995r. o ochronie przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996r. Nr 10, poz.55)*
13. *Ustawa z dnia 19.08.1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz.535)*
14. *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. r30,poz.179 ze zm.)*
15. *Uchwała nr 186/2006 Rady Ministrów z dnia 7 listopada 2006r. w sprawie działania administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach*
16. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. 2018 poz.1485)*
17. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2017r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. 2017 poz.1534)*
18. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. 2018 poz.214)*
19. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2013 poz. 532)*
20. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2018 poz. 2014)*
21. *Zarządzenie nr 18 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 maja 2014 w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich*

II. Postanowienia ogólne:

Ilekróć mowa w niniejszej procedurze o:

- Szkole – należy przez to rozumieć Zespół Szkół Ekonomicznych w Kaliszu
- Dyrektorze – należy przez to rozumieć dyrektora Zespołu Szkół Ekonomicznych w Kaliszu;
- Rodzicach – należy przez to rozumieć rodziców.

III. Zagrożenie pożarem, wybuchem i zatruciem.

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, będący świadkiem zdarzenia, ustala podstawowe okoliczności zagrożenia i ocenia wstępnie jego możliwe skutki.
2. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły podejmuje czynności mające na celu odizolowanie uczniów od źródła zagrożenia i w razie potrzeby udziela pierwszej pomocy osobom uczestniczącym w zdarzeniu.
3. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły zawiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły oraz kierownika do spraw gospodarczych
4. Dyrektor szkoły lub upoważniona przez niego osoba zawiadamia o zdarzeniu odpowiednie służby ratunkowe (policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe).
5. Osoby odpowiedzialne, wyznaczone przez dyrektora organizują ewakuację zgodnie z przepisami BHP i przeciwpożarowymi.

IV. Obecność na terenie szkoły osób niepożądanych, zachowujących się niewłaściwie lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów.

1. Zwierzę bez opieki właściciela na terenie szkoły:
  - a) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia izoluje uczniów od zwierzęcia (uczniowie nie wychodzą z klasy, a gdy są na boisku na polecenie nauczycieli wracają do budynku szkoły).
  - b) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia zawiadamia sekretariat
  - c) Kierownik gospodarczy lub pracownik obsługi informują dyrekcję szkoły i podejmują działania zmierzające do odizolowania zwierzęcia.
  - d) Kierownik gospodarczy lub inny pracownik szkoły wzywa Straż Miejską, ewentualnie służby weterynaryjne.
2. Osoby trzecie bezzasadnie przebywające na terenie szkoły lub osoby zachowujące się niewłaściwie na terenie szkoły
  - a) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził bezzasadny fakt przebywania osoby trzeciej w szkole prosi o opuszczenie jej terenu, a w przypadku odmowy zawiadamia sekretariat lub dyrektora szkoły.

- b) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził niewłaściwe zachowanie osoby trzeciej przebywającej w szkole stosuje słowne upomnienie, a w przypadku braku reakcji prosi o opuszczenie jej terenu i zawiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
- c) W przypadku braku reakcji dyrektor szkoły zawiadamia policję.

V. Uszkodzenie lub zniszczenie mienia szkolnego

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia podejmuje interwencję mającą na celu powstrzymanie dalszych działań sprawców, a następnie powiadamia wychowawcę lub pedagoga.
2. W przypadku braku ustalenia sprawcy, osoba stwierdzająca uszkodzenie mienia ustala podstawowe okoliczności zdarzenia, a następnie informuje wychowawcę i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca, a w przypadku jego nieobecności pedagog przeprowadza rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą zdarzenia, ustala sposób jego ukarania i sporządza notatkę służbową.
4. Wychowawca lub pedagog informuje o zdarzeniu rodziców sprawcy i przekazuje sprawę kierownikowi gospodarczemu, który ustala sposób i termin naprawienia szkody.
5. W przypadku stwierdzenia dużej szkody pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

VI. Kradzieże na terenie szkoły

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia lub wychowawca, po otrzymaniu informacji od ucznia o kradzieży, przeprowadza z poszkodowanym i świadkami rozmowę w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
2. Następnie poszkodowany i świadkowie sporządzają notatkę z zaistniałego zdarzenia.
3. Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do zwrotu skradzionego mienia poszkodowanemu, z wyłączeniem jednak przeszukania domniemanego sprawcy.
4. Nauczyciel, który podjął wstępną interwencję, przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy poszkodowanego i sprawcy, a w przypadku jego nieobecności pedagogowi.
5. Wychowawca lub pedagog, jeżeli istnieje taka konieczność, kontynuują wyjaśnianie okoliczności zdarzenia.
6. W sytuacji ujawnienia sprawcy, wychowawca i pedagog przeprowadza rozmowę ze sprawcą zdarzenia oraz jego rodzicami. Rozmowa obejmuje informacje o ustalonych okolicznościach zdarzenia, ustalenie formy i terminu zwrotu skradzionego mienia oraz sposób ukarania sprawcy.
7. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z poszkodowanym i jego rodzicami

przekazując ustalenia podjęte podczas spotkania ze sprawcą i jego rodzicami.

8. W uzasadnionym przypadku pedagog i wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmują decyzję o zawiadomieniu policji. O tym fakcie informują rodziców poszkodowanego i sprawcy.

Postanowienia dodatkowe

- a) Szkoła nie odpowiada za przedmioty wartościowe, np. telefony komórkowe, biżuterię, odtwarzacze MP3 i MP4, pieniądze, urządzenia teleinformatyczne, rowery itp./
- b) Na lekcji wychowania fizycznego rzeczy pozostawione są w szatni i zamykane na klucz, a uczniowie nie mają prawa podczas lekcji wchodzić do szatni.

VII. Niebezpieczne narzędzia, przedmioty i substancje w posiadaniu ucznia w szkole

Za przedmioty niebezpieczne uważa się: scyzoryki i noże, duże metalowe sygnety, łańcuchy, szpikulce, kije, lasery, gaz, straszaki broni, pałki gumowe lub plastikowe oraz inne niebezpieczne przedmioty, substancje chemiczne łatwopalne, wybuchowe i żrące, narkotyki, alkohol, nikotynę, leki psychotropowe, tzw. „dopalacze”.

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonego narzędzia lub substancji, nakłania go do oddania niebezpiecznego przedmiotu i podejmuje działanie zmierzające do jego zabezpieczenia (zachowując środki ostrożności deponuje w sekretariacie, gabinecie pedagoga lub zabezpiecza pomieszczenie, w którym znajduje się przedmiot przed dostępem innych uczniów).
2. Jeżeli uczeń nie chce oddać przedmiotu lub substancji nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia dyrektora szkoły a w uzasadnionych sytuacjach policję.
3. Wychowawca bądź pedagog odbiera niebezpieczny przedmiot, przeprowadza rozmowę z uczniem i rodzicami wyjaśniając przyczyny przyniesienia tego przedmiotu, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz informując o sposobie ukarania.
4. Jeżeli jest to prawnie możliwe, wychowawca lub pedagog oddaje przedmiot rodzicom oraz sporządza notatkę służbową.
5. W przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest to substancja psychoaktywna, lub przedmiot zagrażający zdrowiu i życiu dyrektor szkoły, pedagog wzywa policję.

VIII. Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia

Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia: gorączka, dolegliwości żołądkowe, dolegliwości bólowe, duszności, krótkotrwałe omdlenia i zasłabnięcia.

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia lub nauczyciel dyżurujący dokonuje wstępnej oceny sytuacji, zapewnia uczniowi opiekę i udziela pierwszej pomocy, a w razie potrzeby- poprzez wyznaczonego ucznia - wzywa pielęgniarkę szkolną.

2. Pielęgniarka określa stan zdrowia ucznia i w razie konieczności informuje rodziców ucznia oraz ustala dalszą opiekę nad uczniem.
3. W przypadku nieobecności pielęgniarki, nauczyciel powiadamia o zaistniałej sytuacji sekretariat szkoły poprzez wyznaczonego ucznia. Osoba odbierająca informację powiadamia rodziców oraz ustala sposób odebrania ucznia ze szkoły przez rodzica
4. Do momentu odebrania ucznia przez rodzica lub, jeśli jest to konieczne - przyjazdu pogotowia ratunkowego - uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora szkoły.
5. W przypadku, gdy istnieje obawa, że zagrożone jest zdrowie i życie ucznia, nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe, o czym niezwłocznie informuje dyrektora szkoły i rodziców ucznia.
6. Jeśli uczeń odczuwa niedyspozycję zdrowotną w pierwszej kolejności powinien zgłosić się do pielęgniarki szkolnej w razie nieobecności pielęgniarki do pedagoga szkolnego lub sekretariatu szkoły.
7. Ucznia niepełnoletniego, który źle się czuje może odebrać ze szkoły tylko rodzic lub wyznaczona przez niego osoba pełnoletnia z rodziny (babcia, dziadek, ciocia itp.)
8. Jeśli jest konieczne przewiezienie ucznia do szpitala
  - a) uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy rodzic;
  - b) w przypadku niemożności udziału rodzica, niepełnoletniemu uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności dyspozycyjności): pedagog, wychowawca, lub inny wyznaczony przez dyrektora inny pracownik szkoły.

IX. Wypadek, któremu uległ uczeń podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych oraz podczas przerw śródlekcyjnych

Wypadek ucznia: nagłe zdarzenie powodujące uraz, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawiania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły lub poza terenem szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli, itp.).

1. Nauczyciel (inny pracownik szkoły) będący świadkiem wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, udziela pierwszej pomocy, wzywa pielęgniarkę szkolną, a w razie zagrożenia zdrowia i życia wzywa pogotowie ratunkowe.
2. Nauczyciel lub pielęgniarka szkolna o wypadku niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia i dyrektora szkoły.
3. Rodzic ucznia powinien niezwłocznie przybyć do szkoły i odebrać dziecko, a w razie konieczności- jechać z nim do szpitala.
4. W przypadku braku kontaktu z rodzicami lub niemożności ich przybycia - uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności): pedagog, wychowawca, lub wyznaczony przez dyrektora inny pracownik szkoły.

5. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone i wyprowadza pozostałych uczniów z pomieszczenia. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub spisania protokołu ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku przez zespół powypadkowy.
6. O każdym wypadku dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik szkoły zawiadamia:
  - a) rodziców;
  - b) pracownika służby BHP;
  - c) społecznego inspektora pracy;
  - d) organ prowadzący szkołę.
7. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły (lub upoważniony przez niego pracownik) zawiadamia niezwłocznie prokuratora, policję i kuratora oświaty.
8. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły (lub upoważniony przez niego pracownik) zawiadamia niezwłocznie Państwowego Inspektora Sanitarnego.
9. Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach, gdy nie ma dyrektora szkoły, jego zastępców, pracownika sekretariatu nauczyciel decyduje sam o postępowaniu. W każdym trudniejszym przypadku wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie dyrektora, następnie zawiadamia rodziców;
10. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie oraz informuje dyrektora szkoły o podjętych czynnościach.

X. Udzielanie uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej

1. Pierwszej pomocy przedlekarskiej udziela uczniom głównie wykwalifikowana pielęgniarka szkolna.
2. Pod nieobecność wykwalifikowanej pielęgniarki szkolnej pomocy uczniom udzielają nauczyciele, którzy przeszli kurs udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej, nauczyciel prowadzący zajęcia lub inny pracownik szkoły.
3. Pierwsza pomoc przedlekarska w przypadku osób nieposiadających kwalifikacji medycznych ogranicza się do wykonania opatrunku zabezpieczającego, ułożenia ucznia w odpowiedniej pozycji, wykonania sztucznego oddychania oraz masażu serca niedopuszczenia do sytuacji zagrożenia życia.
5. Podanie jakiegokolwiek doustnego środka farmakologicznego jest dopuszczalne tylko i wyłącznie po uzyskaniu wcześniejszej pisemnej zgody rodzica.
6. W sytuacji udzielania pomocy przez nauczyciela prowadzącego w tym samym czasie zajęcia dydaktyczno - wychowawczo - opiekuńcze z większą grupą uczniów, jest on zobowiązany

do ustalenia opiekuna dla pozostałych uczniów.

7. Pozostawienie reszty uczniów bez opieki jest niedopuszczalne.

8. W przypadku małej skuteczności udzielanej pomocy, należy bezzwłocznie poinformować dyrektora szkoły. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba natychmiast powiadamia rodziców ucznia oraz, w razie konieczności, pogotowie ratunkowe.

9. Po przybyciu do szkoły rodzice lub lekarz pogotowia ratunkowego przejmują odpowiedzialność za ucznia. Szkoła udziela tym osobom wszelkiej koniecznej pomocy.

XI. Palenie papierosów (w tym papierosów elektronicznych) na terenie szkoły

Zgodnie z obowiązującymi przepisami na terenie szkoły obowiązuje **bezwzględny zakaz palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych.**

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy ucznia, który pali papierosa (w tym papierosa elektronicznego) wzywa go do zaprzestania palenia i powiadamia o danym fakcie wychowawcę ucznia lub pedagoga.

2. Wychowawca przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów przez dziecko rodzicom ucznia oraz pedagogowi. Pedagog sporządza z uczniem kontrakt ze szczególnym uwzględnieniem jego warunków który podpisuje uczeń. Fakt ten wychowawca w postaci uwagi i podjętych zobowiązań odnotowuje w dzienniku elektronicznym

3. Pedagog przeprowadza rozmowę profilaktyczno-ostrzegawczą z uczniem, który zostaje ukarany zgodnie z karą przewidzianą w statucie;

XII. Na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu bądź środków psychoaktywnych

1. Nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy (w przypadku jego nieobecności, pedagoga lub dyrektora).

2. Izoluje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa zostawia go pod opieką pracownika szkoły.

3. Wychowawca zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, który z kolei powiadamia telefonicznie rodziców ucznia o konieczności odebrania dziecka ze szkoły.

4. W sytuacji gdy narkotyki bądź alkohol są zagrożeniami dla zdrowia wychowanka, dyrektor powiadamia pielęgniarkę, a ta z kolei decyduje o wezwaniu pogotowia, które podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu z chorym.

5. W przypadku odmowy współpracy rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi, dyrektor szkoły wzywa policję, która może przewieźć ucznia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia.

6. Następnie pedagog rozpoczyna procedurę dyscyplinującą zgodnie z zapisami w statucie szkoły.

XIII. Informacja, że uczeń niepełnoletni spożywa alkohol lub inne środki w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji

Demoralizacja: naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych (art.4 §1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie, w sytuacji gdy, szkoła wykorzystywała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut szkoły.
7. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 Kodeksu Postępowania Karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

XIV. Nauczyciel (inny pracownik szkoły) znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.
4. Nauczyciel-świadek sporządza z wydarzenia notatkę służbową.

XV. Nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją.

UWAGA!

Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.

2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się w miejscu zdarzenia, bądź wskazanym przez nauczyciela.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki należy wezwać policję (dyrektor, pedagog), która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy

o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Z **przestępstwem** mamy do czynienia jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni **uczeń, po ukończeniu 17 lat**. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy postępowania karnego.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

UWAGA:

W każdym przypadku popełnienia **czynu karalnego** przez ucznia, który **nie ukończył 17 rok życia- należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny**, a w przypadku popełnienia **przestępstwa** przez ucznia, który **ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję**.

XVI. Akty przemocy i agresji w szkole

Zdarzenia i zachowania agresywne:

- groźby i zastraszanie;
- naruszenie godności osobistej (ubliżanie, wyszydzanie, rozpowszechnianie kłamstw słownie lub w internecie, obraźliwe napisy, ośmieszanie, obmawianie, manipulacja związkami przyjaźni; naruszenie nietykalności cielesnej poprzez uderzenie, kopnięcie, popychanie, przewrócenie itp.);
- rozboje i wyłudzenia.

1. Postępowanie gdy stronami zdarzenia są uczniowie:

- a) nauczyciel stara się doprowadzić do przerwania incydentu, w razie potrzeby wzywa pomoc;
- b) udziela pomocy poszkodowanym, powiadamia pielęgniarkę szkolną, która w razie potrzeby wzywa pogotowie;
- c) nauczyciel izoluje sprawcę czynu, pozostawiając go pod opieką pedagoga szkolnego lub innego nauczyciela;
- d) nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły i sporządza notatkę służbową;
- e) dyrektor powiadamia rodziców uczniów biorących udział w zdarzeniu;
- f) w przypadku odmówienia współpracy przez rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi dyrektor powiadamia policję;
- g) dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia oraz zabezpiecza ewentualne ślady i dowody w celu przekazania ich policji.

XVII. Postępowanie wobec ofiar przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie

- a) Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej informuje o tym fakcie wychowawcę, a ten pedagoga.
- b) Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem, w zależności od sytuacji, przeprowadza

rozmowę z uczniem, prosi pielęgniarkę szkolną o pomoc w dokonaniu wywiadu lub podejmuje inne przewidziane prawem czynności zmierzające do rozpoznania sprawy.

c) Pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka. Informuje o podejrzeniu stosowania przemocy wobec ucznia i niedostatecznej nad nim opieki oraz o konsekwencjach takiego postępowania i wskazuje formy pomocy.

d) Pedagog sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy, którą podpisują również rodzice ucznia.

e) Jeżeli podejrzenia potwierdzają się lub istnieje uzasadniona obawa, że uczeń jest ofiarą przemocy, pedagog sporządza notatkę służbową oraz informuje policję i sąd rodzinny. W przypadku rodziny objętej dozorem, o swoich podejrzeniach niezwłocznie informuje kuratora.

f) W uzasadnionych przypadkach pedagog lub psycholog uruchamia w szkole procedurę założenie Niebieskiej Karty.

XVIII. Cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych

1. Sytuacje cyberprzemocy:

a) Przemoc werbalna w sieci - wulgarne wyzywanie, poniżanie, nękanie, ośmieszanie, straszenie, szantaż.

b) Rejestrowanie filmów i zdjęć wbrew woli.

c) Publikowanie i rozsyłanie w sieci filmów, zdjęć i informacji ośmieszających, kompromitujących

d) Podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli i działanie na jego niekorzyść.

2. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

Osobą zgłaszającą fakt może być poszkodowany uczeń, jego rodzic, inni uczniowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele. Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek, procedura interwencyjna powinna obejmować:

a) udzielenia wsparcia ofierze przemocy;

b) zabezpieczenia dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia;

c) wyciągnięcia konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia.

3. Ustalenie okoliczności zdarzenia

a) Nauczyciel posiadający wiedzę o zajściu powiadamia wychowawcę klasy, który informuje o zajściu dyrektora i pedagoga szkolnego;

b) Dyrektor i pedagog szkolny, wspólnie z wychowawcą, dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie;

d) W przypadku złamania prawa np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp. należy bezwzględnie skontaktować się z policją. Zgłoszenia dokonuje dyrektor szkoły.

4. Procedura reagowania wobec sprawcy przemocy

- a) Pedagog szkolny powinien przeprowadzić rozmowę z uczniem - sprawcą przemocy. Jeżeli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym osobno;
- b) Nie należy konfrontować sprawcy i ofiar cyberprzemocy;
- c) Należy powiadomić rodziców sprawcy i omówić z nim zachowanie ucznia;
- d) Jeśli rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zmienił dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję, szczególnie jeśli istnieją inne przejawy demoralizacji ucznia.

5. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy przemocy

Podejmując decyzję o udzieleniu kary należy wziąć pod uwagę:

- a) rozmiar i rangę szkody - czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom, określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznała ofiara;
- b) czas trwania prześladowania - czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
- c) świadomość popełnionego czynu - czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę;
- d) motywację sprawcy - należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doznane prześladowanie;
- e) rodzaj rozpowszechnionego materiału. Reagowanie wobec ofiar cyberprzemocy.

- a) udzielanie wsparcia psychicznego;
- b) udzielenie porady w celu kolejnych przypadków cyberprzemocy;
- c) po zakończeniu interwencji należy sprawdzić, czy wobec ucznia nie są stosowane dalsze działania odwetowe ze strony sprawcy.

7. Działania wobec świadków zgłaszających zdarzenie

- a) nie należy upubliczniać udziału świadków w sprawie;
- b) należy mieć na uwadze bezpieczeństwo świadka i nie narażać go na odwet ze strony sprawcy cyberprzemocy;
- c) niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą jako metody wyjaśnienia sprawy.

8. Sporządzanie dokumentacji z zajścia

- a) Notatkę o zajściu sporządza pedagog szkolny na podstawie rozmów ze sprawcą zajścia, poszkodowanym i ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu zdarzeń.
- b) Jeżeli rozmowa przebiegała w obecności świadka np. wychowawcy, powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
- c) Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji.

XIX. Policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole

1. Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje się legitymacją służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.
4. Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
5. Policja informuje rodziców nieletniego, opiekunów prawnych o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
6. Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
7. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza pedagoga szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.
8. Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pedagoga szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi ich do szkoły lub miejsca zamieszkania.
9. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policijnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców, pedagoga szkolnego.
10. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego - ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.

XX. Próba samobójcza ucznia

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:
  - a) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.
2. Działania interwencyjne:
  - a) ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia;
  - b) nie pozostawiaj ucznia samego;
  - c) usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
  - d) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce,
  - e) zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia;

- f) wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż pożarną) jeśli potrzeba;
- g) zadbaj, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie;
- h) towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny;
- i) zawiadom dyrektora szkoły; dyrektor zawiadamia rodziców oraz niezbędne instytucje
- j) dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, wg klucza:

- ryzyko umiarkowane

np. uczeń mówi o samobójstwie,

nie mówi jak to robi,

nie było wcześniejszych prób,

- duże ryzyko

np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe,

uczeń mówi jak to robi, były wcześniejsze próby,

- ekstremalne ryzyko

np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe,

uczeń dokonał samookaleczenia,

podjął próbę nieudanego zamachu samobójczego lub inne działania zagrażające zdrowiu lub życiu, następnie:

a) zawiadom wychowawcę i pedagoga szkolnego, poinformuj o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmij niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego: w szczególności należy wezwać odpowiednie służby oraz zapewnić w miarę możliwości opiekę psychologa;

b) dyrektor powiadamia rodziców;

c) dyrektor szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji;

d) należy chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).

3. Działania naprawcze:

a) dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia czynu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;

b) bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 w Kaliszu lub placówką opieki zdrowotnej;

c) podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

XXI. Epizod psychotyczny ucznia

Epizod psychotyczny: to zaburzenie psychiczne, które charakteryzuje nagły początek i szybki przebieg. Bez żadnych objawów ostrzegawczych, w ciągu kilku dni dochodzi do rozwoju objawów psychotycznych, takich jak zaburzenia postrzegania rzeczywistości, omamy i urojenia. Epizod psychotyczny najczęściej ma charakter reaktywny, czyli jest reakcją na nieprzyjemne zdarzenie czy silny stres. Ryzyko wystąpienia epizodu psychotycznego zwiększają cechy osobowości typu borderline, a zwłaszcza trudności w ocenie rzeczywistości oraz zaburzone relacje z ludźmi i zmienność stanu psychicznego mogąca w sytuacji stresowej doprowadzić do stanu psychicznego w kierunku psychotycznym. Wpływ na jego wystąpienie mogą mieć także alkohol i substancje psychoaktywne (narkotyki, dopalacze). Epizod psychotyczny charakteryzuje nagłe i gwałtowne wystąpienie objawów psychotycznych i zaburzeń nastroju:

- omamów (halucynacji) - omamy słuchowe (głosy komentujące, dyskutujące lub rozkazujące)
- urojeń - najczęściej prześladowcze, ksobne; omamy i urojenia mają wyrazisty charakter i ulegają szybkim zmianom (w ciągu dni lub nawet godzin);
- zaburzeń myślenia;
- zaburzeń napędu psychomotorycznego;
- euforia lub lęk;
- nastrój depresyjny;
- chwiejny nastrój.

Zaburzenia te ustępują w krótkim czasie i zwykle nie nawracają (u części osób drugi rzut choroby zwykle nie następuje).

1. Działania interwencyjne:

- a) nie pozostawiaj ucznia samego;
- b) reaguj spokojnie, łagodnie;
- c) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce;
- d) na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu;
- e) zawiadom dyrektora szkoły;
- f) nie skupiaj się na rozstrzygnięciu, czy to jest psychoza.

3. Działania naprawcze:

- a) jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę - np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany);
- b) jeżeli uczeń sobie tego nie życzy- nie informować klasy;
- c) wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia;
- d) udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 1 w Kaliszu

XXII. Procedury postępowania w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym

1. Symptomy wystąpienia zagrożenia.

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

2. Zainteresowania i uwagi wymagają:

- a) rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp.;
- b) osoby wyglądające na obcokrajowców;
- c) osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku;
- d) samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości);

Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem. O swoich spostrzeżeniach należy zawiadomić dyrektora, który informuje policję.

3. Uwagi:

- a) Zawsze pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.
- b) Zwróć uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, zrzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.
- c) Należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.
- d) Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinieneś ten fakt policji, dyrektorowi szkoły.

4. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

- a) do czasu przybycia policji akcją kieruje w kolejności dyrektor szkoły /wicedyrektor, w razie ich nieobecności kierownik gospodarczy;
- b) na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: policja (112)
- c) po przybyciu policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją;
- d) należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów;
- e) przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia;

- f) pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji;
- g) podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo;
- h) Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon;
- i) opuszczając pomieszczenia:
  - zabierz swoje rzeczy osobiste (torebki, nesesery itp.);
  - pozostaw drzwi otwarte na oścież;
- j) identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

5. Jak powinieneś zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:

- a) podczas działań związanych z neutralizacją „bomby” zastosuj się do poleceń policji;
- b) ciekawość może być niebezpieczna- jak najszybciej oddal się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze informuj o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę;
- c) po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji niezwłocznie udaj się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniem administratora budynku lub wskazaniem upoważnionych osób;
- d) w przypadku włączenia parkingu dla pojazdów w strefę zagrożenia, nie ratuj swojego samochodu- życie jest ważniejsze.

6. Zasady postępowania w trakcie operacji antyterrorystycznej

- staraj się zachować spokój;
- nie uciekaj z miejsca zdarzenia;
- nie wykonuj gwałtownych ruchów;
- połóż się na podłodze, spróbuj znaleźć najbliższą osłonę, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy;
- wykonuj polecenia funkcjonariuszy jednostki antyterrorystycznej;
- nie próbuj pomagać, nie atakuj terrorystów;
- nie pocieraj oczu w wypadku użycia granatów łzawiących;
- pamiętaj, że do czasu potwierdzenia twojej tożsamości możesz być traktowany jak potencjalny terrorysta.

7. Zasady postępowania w sytuacji zakładniczej:

- gdy usłyszysz strzały – nie uciekaj, ale jeśli to możliwe spróbuj się schować za

najbliższą osłoną;

- nie stawiaj oporu;
- bądź opanowany – myśl pozytywnie;
- nie odwracaj się tyłem do terrorystów;
- nie zwracaj na siebie uwagi terrorystów;
- nie dyskutuj z terrorystami odpowiadaj po dłuższym namyśle;
- nie wykonuj poleceń terrorystów w sposób gwałtowny;
- nie patrz terrorystom w oczy to może wzbudzić ich agresję;
- staraj się dyskretnie obserwować i zapamiętać jak najwięcej szczegółów.

Reakcja na taki atak, np. w placówce szkolnej powinna być podporządkowana zasadzie „uciekaj, schowaj się, walcz”

Co robić by zapewnić bezpieczeństwo sobie i innym?

Podczas strzelaniny istnieją 3 opcje:

1) **Wyprowadzenie (ewakuacja)** uczniów w sposób bezpieczny poza teren obiektu. Gdy istnieje droga ucieczki, należy podjąć próbę opuszczenia lokalu! Gdy zdecydujesz się uciec upewnij się, że:

- a) masz plan ucieczki i zachowaj spokój;
- b) podejmij ewakuację niezależnie od tego, czy inni podejmą ją razem z Tobą;
- c) zostaw wszystkie swoje rzeczy oraz pozbądź się obuwia, które może przeszkadzać w ucieczce (obcasy, klapki);
- d) jeśli to możliwe, pomóż innym, ale nigdy na własne ryzyko;
- e) nie przenoś rannych.

Gdy funkcjonariuszy służb lub ratowników medycznych nie ma jeszcze na miejscu, a Ty znalazłeś się w bezpiecznej lokalizacji, zadzwoń na numer 112. Dostarcz możliwie jak najwięcej informacji podczas rozmowy telefonicznej, takich jak: ewentualna lokalizacja strzelca i ilość osób rannych

2) **Ukryj się:** Jeśli ewakuacja jest niemożliwa, musisz znaleźć miejsce do ukrycia się – takie by prawdopodobieństwo odnalezienia Cię przez zamachowca było jak najmniejsze. Wyłącz dźwięki we wszystkich posiadanych przy sobie urządzeniach (telefon komórkowy, pager etc.) by uniknąć zwrócenia na siebie uwagi. Miejsca do ukrycia się, jakie należy rozważyć:

- a) z dala pola widzenia zamachowca.
- b) lokalizacja, która w przypadku strzelaniny zapewni Ci bezpieczeństwo, np. pomieszczenia z zamkniętymi drzwiami.
- c) spróbuj ukryć w miejscu, które daje dalsze możliwości ruchu.

Aby zapobiec przedostaniu się strzelca-zamachowca do miejsca Twojej kryjówki zamknij drzwi

i w miarę możliwości zablokuj je ciężkimi przedmiotami (np. meble). Tak szybko jak to będzie możliwe zadzwoń na numer alarmowy by poinformować służby o zaistniałej sytuacji. Jeżeli nie możesz rozmawiać, pozostań na linii i pozwól operatorowi słuchać tego, co się dzieje. Jeżeli pkt. 1 nie jest możliwy do wykonania, należy uczniów odseparować od zagrożenia poprzez zamknięcie i zabarykadowanie się w bezpiecznych miejscach na terenie szkoły.

3) **Walcz.** Gdy nie ma możliwości ucieczki ani skrycia się, stan wyższej konieczności obliguje wszystkich do podjęcia walki wszelkimi możliwymi metodami.

Podjęcie działań przeciwko zamachowcowi: W ostateczności i tylko wtedy, gdy twoje życie jest w bezpośrednim niebezpieczeństwie, należy podjąć próbę przeszkodzenia i/lub obezwładniania zamachowca.

Opracowała:

Agnieszka Wojcieszak